

FÉNYKÉPÉSZETI LAPOK.

HAVI KÖZLÖNY.

IV. évfolyam.

4. szám.

Kolozsvár. Aprilis. 1885.

SZERKESZTI ÉS KIADJA: VERESS FERENCZ.

A fényképészet aesthetikája.

Írta: Dr. Sárffy Aladár.

(Folytatás.)

Az idők előre vetik árnyékukat iparművészetünk terén is; nevezetes vívmányokat és gyors haladást várhatunk, mert a külföld fokozott törekvéssel igyekszik szakiparunk emelésére. Szükséges tehát e szak elméleti kifejtése is, hogy irodalma legyen, melyre támaszkodva, kitartással törhessen előre, világgraszoló reformokkal lépjen meg s tudományos alapra fektesse e művészeti iparágat. Így látunk törekvést mindenütt a fényképészeti chemiai elvek írásba foglalására s így veszünk tudomást az aesthetikai törvények kifejtésére, noha még a gazdag német szakirodalom sem tud felmutatni önálló, specialis fényképészeti aesthetikát.

AZON a nehézségen kívül, hogy a szigorúbb értelemben vett német szakmunkák nyelve éppen nem népszerű, még mások is gátolják a kevésbé olvasott szakembereket a haladásban, főleg az aesthetikát illetőleg. A legtöbb szakmunka a gyakorlati utasítások függelékeül vagy ezekkel párhuzamosan fölveszi ugyan aesthetikánk egyik-másik fejezetét s fejtegeti a principiumokat, melyek irányadók lehetnek a művészi oldalt illetőleg, de annyira elmélyednek egyes specialis kérdések vizsgálásába, hogy kikerekített aesthetikai tételekre csak elvétve akadunk. Az optikai törvények be vannak ékelve egyéb mechanikai utasítások közé; a fényképészeti világítás gyakorlati elvei néha oly mélyen belevágnak a sugártörés fénytani meghatározásaiba, hogy a felsőbb physikában kevésbé jártasak valóságos fényképészeti útvesztőbe jutnak, mert nincs biztos vezérfonaluk; ezzel kapcsolatban mindjárt tárgyalják az állítás optikai fogásait s néhány odavetett aesthetikai elvvel kapcsolatban befejezik az elmé-

letet. Szóval még eddig rendszeres fényképészeti aesthetikánk nincs, mert a gyakorlati rész, a chemiai haladás oly óriás munkát ad, hogy az erőknél nem volt idejük megbirkózni az aesthetikával. Pedig hát igen megkönnyíti e munkát az a felfogás, mely e magyar nyelvű fényképészeti aesthetika megírásában vezérli a szerzőt. Ugyanis:

Szét kell választani, lehetőleg mereven és élesen elkülöníteni az aesthetikát a gyakorlati résztől, nevezetesen a chemiától. Az aesthetika tárgyalja a művészi elemeket s igyekezzék ezekben a „szép“ általános és specialis követelményeit részletezni; maradjon lehetőleg távol a fényképészeti chemiától és a physikai speculációktól. A paránsúlyok, képletek és algebrai meghatározások helyett szóljon a műérzékhez és igyekezzék a szép ízlésre hatni, hogy a laboratoriumi sötétséget derült ég s gyönyörködtető virányos mező váltsa föl, melynek szemlélése üdítőleg hat a fogékony kebelre. Ha így tesz az aesthetika s ha a fejtörésbe kerülő chemiai processusok tárgyalása- és az optikai regulák felsorolásától menten lehetőleg könnyen érthető stilusban, tehát népszerű nyelven írt vonzó olvasmányt nyújt a szakembernek, úgy elérte célját: az ízlés nemeseítését!

Olyan könyvnek kell tehát még most lenni a fényképészet aesthetikájának, mely a szigorúan tudományos elveket kizárja köréből s inkább megfigyelésen alapuló általános széptani elemeket tárgyal, mert ma jó formán még csak kísérlet lehet egy ilyen munka. Idő, hosszú idő kell hozzá, míg egy minden tekintetben rendszeres fényképészeti aesthetikánk lehet, hisz az általános aesthetika is mennyi kísérleten ment keresztül, míg megszületett?

Egy ily munkának magyar nyelven való megírására vállalkoztunk mi, midőn e sorokkal hosszabb közleményünk első részét, bevezetés gyanánt adjuk. E munka nem kíván nagy igényekkel föllépni, hisz — mint föntebb megjegyeztük — az ily aesthetika ma még csak kísérlet lehet; vázlat a később rendszeresen és terjedelmesen kidolgozandó nagy aesthetikához. Célja csak az, hogy gondolatokat ébresztszen, melyeknek tovább fűzéséhez igyekszik a helyes utat kijelölni. Olyan olvasmány akar lenni, mely — később önálló kötetben is megjelenvén — lehetőleg röviden, de szóljon mindazon aesthetikai elemekről és fogásokról, melyek iparművészetünknek a szép művek producálásához segédkezet nyujtanak. De hogy tüzesebben is kifejhessük ide vágó nézeteinket, az áll immár megoldandó kérdés gyanánt előttünk, hogy mi tulajdonképen a fényképészet aesthetikája s mit ölel fel magába?

Erre majd a jövő alkalommal válaszolunk.

(Folyt. köv.)

Hasznos jegyzetek

a száraz eljárás körüli előidézések- és erősítésekről.

(Folytatás).

52.

Új előidéző a száraz lapokhoz.

A gyakorló fényképészek ez idő szerint kétféle előidézőt használnak: a pyrogallust és a vasoxalatot. Az eddig ajánlott helyettesítő anyagok, nem lévén teljesen megfelelők, nem nyerhettek alkalmazást. Mostanában Egli Károly és Spiller Arnold a „Phot. News“ szerint a maró natronnal összekötött hydroxylamint ajánlják előidéző gyanánt. Erről az előidézőről azt tartják, hogy a nedves eljárás szerint készült negativokhoz hasonló szintű és tiszta képet ad; mérséklése mind a kevés, mind pedig a sok ideig világtított lapok előidézésénél könnyű; továbbá, a mi nagyon nevezetes benne, a légnak ráhatása semmi változást nem okozván, nem romlik el.

A hydroxylamin a zinnak és sósavnak a légenysav-aethylätherre való hatásával áll elő. Mint ammoniak tekinthető, melyben egy atom éleny, a radicalis OH pótlódik:

Előidézéshez a közlők sósavas hydroxylamint alkalmaznak, $\text{NH}_3\text{OH Cl}$, mely alkoholos oldatból hegyes jegecsekben, vizes oldatból pedig lemezszerűen válik ki. Ez a só azonban még meglehetősen drága, egy unczia — 29.23 g. — 10 silling (5 frt. 10 kr.); de ha kénsavnak — a könnyen és olcsón előállítható — chlorpikrinre való hatásával sikerülhetne előállítás: sokkal olcsóbban lenne kapható a kereskedésekben.

A száraz lapok előidézésére a következő oldatot ajánlják a szerzők:

A) Sósavas hydroxylamin	32 r.
Czitromsav	15 „
Bromkalium	20 „
Víz	480 „
B) Maró natron	1 „
Víz	8 „
C) Bromkalium	1 „
Víz	24 „

Egy úgy nevezett féllap előidézésére 100 ccm. vízbe 4 ccm.-t adunk az A.-ból, ebbe teszszük bele a megvilágított kabinet nagyságú lapot; azután a B.-ből 10 cseppet s ha szükséges — keveset világtíva — később még 10

cseppet. Ha pedig a lap igen sok ideig világított volna meg, hogy a kép lassan jelenhessék s erősödhessék meg: néhány cseppet a C. oldatból kell adnunk az előidézőbe.

A főntebb előadottak után Liesegang az ő lapja XXIV. füzetében azt mondja, hogy Egli és Spiller uraktól száraz lapok előidézésére ajánlott sósavas hydroxylamin az eddig ismert előidéző anyagokkal minden tekintetben teljesen kiállja a versenyt, mely mellett következő kísérlete bizonyít:

Légszesz-világításnál három lapot világított meg; az egyiket két, a másodikat tíz s a harmadikat 20 mperczig, melyeket a következőleg összeállított oldatban idézett elő: 1 g. sósavas hydroxylamin 250 ccm. vízben oldva, melyhez az alábbi folyadékból 10 cseppet adott:

Víz	10 ccm.
Kéneccsavas natron	1 g.
Szénsavas kali	4 g.

A harmadik lapon a kép előidézésére két, a másodikon négy, az elsőn pedig habár 10 óra kivántatott is, a kép nagyon tiszta és finom vala. Mind a három kép felszíne sárgás szürkének látszott; keresztül tekintve rajtuk az első kékes fekete, a második bíbor- s a harmadik szép bíborbarna színű volt.

Megjegyzendő, úgy mond Liesegang, hogy a sulphopyrogall-előidézőhöz két mpercz világítás éppen elegendő.

A képeknek rendkívül későn történő előidéződése annak tulajdonítható, hogy a szénsavas kalinak nincs az az égvényes hatása, mint a Spillertől ajánlott maró natronnak. Ennek következtében kétféle oldatot készítettünk:

a) Víz	200 ccm.
Sósavas hydroxylamin	2 g.
b) Víz	200 ccm.
Maró kali	3 g.

Egy lap gázvilágnál két mperczig világított és a főntebbi a)- és b)-ből egyenlő mennyiségben összetöltött oldatban idéztetvén, a kép gyorsan előtűnt, tehát a lap tulon túl vala világítva. Egy lapon, mely csak egy másodperczig világított meg, a kép nagyon szépen és tisztán jött elő. Ebből tehát az következik, hogy sósavval a hydroxylamin éppen olyan hathatós előidéző, mint a pyrogall. Spillernek ama megjegyzése, hogy az alkali hatással volna a gelatine-rétegre: itt nem mutatkozott; meglehet azért, mivel a réteg erősebb-féle gelatine-ból volt s a maró kali hatásának könnyebben ellene állhatott. Tény, hogy az ily módon előidézett negatívnak meglepő finomsága van.

A sósavas hydroxylamin, jelenlegi értékét illetőleg, négyszer olyan drága, mint a pyrogallus, de remélhető, hogy ára nem sokára alább száll, mivel szövetnyomásra is nagyon előnyös só; nevezetesen az ezzel kezelt barna mangán oldat manganchloriddá változik át, melynél fogva a mangannal főtött szöveten a sötét indigóval élénkebb és tisztább színeket hozhatunk elő; ezért a mülhauseni műipar-egyesület ezüstérmét tűzött ki jutalomképen arra, hogy a nevezett só olcsó módon állíttassék elő.

Lossen a ~~szódát~~ hydroxylamint úgy készíti, hogy öt rész salétrom-aethert, tizenkét r. zinnt és ötven r. (1,14 sp. S.) szódát kever össze. Utána a folyadékban levő alkoholt ledestillálja; az ón (zinn) a kénkönenytől le-
 veretvén, a sósavas hydroxylamin az absolut alkohollal kivonatik. Más módon való előállítására, mint robbanó higanyból vagy nitroaethanból kétszer-háromszor annyiba kerül.

Ha valamely olcsó módon sikerülne e sónak előállítása, hogy a pyrogallusnál ne lehessen drágább, akkor ezzel nemcsak ki nem állja a versenyt, hanem annyiban felül is mulja, mivel abban tizenhét órai állás után sem kap a negativ-kép sárga fátyolosodást; míg az utóbbiban már néhány perc mulva előtámad, tehát a hydroxylaminnal lassan és biztosan lehetséges lesz előidézésére s képeink minden fátyolosságtól mentek lesznek.

53.

Hangyasav alkalmazása a pyrogall-előidézőbe.

Grodinin M. egyik előadásában, melyet Glastonban a fényképészeti műkedvelők egyesületében tartott, a pyrogallus-előidéző épen tartására, natrium-sulphit helyett hangyasavat ajánl. Előadásában különben így szól erről:

Itt ez a piros oldat, alkoholban töményesített pyrogallussav, mely egy százalék hangyasavat tartalmaz. Tíz hetes, de ha használata előtt vízzel felhígítjuk, szintelen lesz. Mint az előidézésnél szokás, ammoniakot és bromammoniumot adunk hozzá s az oldat, mely rubintpiros színt vált, néhány mperc mulva sherrybőbor szín szerint tisztul meg s ilyen állapotban egy óra hosszáig marad meg. Ime ez a folyadék 2 $\frac{1}{2}$ órával vegyítettett ezelőtt és még sem lett annyira sötét, hogy a benne előidézett lapot megfősthetné.

Ezzel az előidézővel a kép olyan gyorsan és olyan erővel jön elő, mint csak magára pyrogallussavval. A hangyasav, habár valamennyire visszatartó, de előidéző is egyúttal. És mivel az ammoniakot valamennyire közömbösíti: az ammoniakból többet kell vennünk, mint a rendes pyrogallus-előidézőhöz szokás. A következő előre elkészített oldat ajánlható.

Pyrogallussav	26 r.
Hangyasav	6 "
Alkohol	72 "

Minden 3 rész előidézőhöz 1 részt adunk a fentebbi pyrogallus-oldathól. Az oldatot a használt lapok tulajdonsága szerint hígítjuk. Légenysavat vagy citrom-savat nem használunk itt az előidézőnél, mert ezeknek hatását a hangyasav megsemmisíti.

54.

Soda-előidéző száraz lapokhoz.

Abney kapitány a „News“-ben a következőt ajánlja:

- száraz pyrogallussav;
- C. sz. 15° töményesített szénsavas natron, közönséges mosó hamuzsír.
- Bromkalium 1, víz 48.

4 ccm. *b.* 2 ccm. *c.*-vel vegyítették s miután ehhez 11 g. pyrogallust hozzá
~~mértünk~~ ~~annak~~ ~~hogy~~ az egész 60 ccm. legyen. Ezzel azután ren-
des szokás szerint lehet előidézni. Ha azonban attól tartanánk, hogy lapunk ta-
lán túl lett volna világítva, akkor 2 ccm. *b.*-t és 40 ccm. *c.*-t veszünk. Ha a
rögzítés és mosás után a lap sárgás színt váltott volna: nagyon híg légeny-
savval vagy savanyított timsó-oldattal beöntvén, ez a kellemetlen szín elenyé-
szik. Tisztított, vagy akármely kereskedésben kapható közönséges hamuszír
közt nem tapasztalt munka közben különbséget.

A lapok elsárgulása nem fordul elő, ha pyrogallus helyett hydrochi-
non vetetik. A negatív színe szürkés fekete, transparens (átlátszó) része pedig
tisztá és színtelen. A fentebbi leíráshoz tartjuk magunkat, azzal a különbség-
gel, hogy pyrogallus helyett hydrochinont vegyünk. Ha a lap megvilágítása el-
találtatott, a bromoldat teljesen kimaradhat. Az oldat a tálczában, habár sötét-
nek látszik is, de a képet nem sárgítja meg. Jól előkészített lapokra hydrochi-
nonnal olyan erős képek készülnek, mint a hogy pyrogallussal. Főképen kevés
ezüst tartalmú lapokra soha sem készülhetnek teljesen kielégítő erejű nega-
tív-képek.

Bassano pedig ilyen soda-előidézőt ajánl:

a) Pyrogallus	4 g.
Kéneccsavas natron	30 "
Víz	480 "
b) Szénsavas natron	40 "
Víz	480 "

8 rész *a.*-hoz 1 rész *b.*-t adunk; vagy még jobb, ha eleinte a *b.*-ből csak $\frac{1}{2}$
részt és előidézés közben adjuk hozzá a másik $\frac{1}{2}$ részt. Az így előidézett ne-
gatívok színe a nedves eljárás szerintiekéhez hasonló.

(Folyt. köv.)

Veress Ferencz.

Budapesti levelek.*)

III.

(A szervezkedés előtt. — Koller costume-képei).

Ifjaink egyesületének ügye fokozatos léptekkel halad a megvalósulás
felé. A január 15-ikén tartott értekezlettől kinevezett bizottság elvégezte teendőjét, az „alapszabályok“ elkészítését s ezeket febr. hó 20-ikán, jóváhagyás
végett, az illetékes helyre juttatta. Most, míg ezek megerősítve vissza nem jön-
nek, a munka egy kissé szünetel, de annak idejében annál több alkalom lesz
a tevékenységre. Az ideiglenes bizottság egyes teendők előleges megbeszélése

*) E sorok múlt számunkra elkésve érkeztek.

Szerk.

czéljából üléseket tart gyakran, sőt egy általános összejövetelt is határozott a múlt hó első felére, még mielőtt az „alapszabályok“ megerősítést nyernek s a szervezkedés megtörténhetnék. Ezen összejövetel célja hivatalos jellegű nem lévén, a bizottság előleges programot nem adott, de többen vállalkoztak felolvasás tartására.

Mint hogy létesítendő egyesületünk egyik legelső feladata az önművelődés, minden, e célra való törekvést örömmel üdvözlünk s csak buzdítani tudjuk az ifjakat, hogy kiki tehetsége szerint járuljon azon nagy munka végrehajtásához, melyet elvül tüztünk ki magunknak. Csakis egyesült erővel, egymástól tanulva várhatjuk fáradságunk gyümölcsét, s ha talán nem érez is mindenki magában nagy erőt, dolgozzék azért tőle telhetőleg, hisz a sok kicsi is sokra megy, mint a szorgalmas méh munkájánál látjuk. A közjó oltárára keveset is le lehet tenni.

Jelenleg a Sárkány-féle kirakatban Kollertől egész hosszú sor costumekép van kiállítva; ezek közt több művészi felfogásra mutat, mert az állások eltalálása és a harmonikus hátterek kiválasztása izlésre mutat. Ámde nem mondhatjuk ugyanezt el a világitást illetőleg. A helyes fény megválasztása s a technikai kivitel ügyessége gyakorlottságot kíván s erre minden fényképésznek törekednie kell. Majd alkalmilag külön cikkekcskében előadjuk ide vonatkozólag nézeteinket s most csak annyit jegyzünk meg, hogy a fentebb említett képek némelyikére, a modellirozást illetőleg, nagyobb gondot lehetett volna fordítani. A plastica fontos szerepet játszik a fényképészetben s ezt, különösen a costumeképeknél, a lehető legnagyobb figyelemben kell részesítenünk.

Cs. G.

A positiv-képekről.

Pocklington szerint projectálásra szép fekete színű diapositiv-képeket úgy lehet nyernünk, ha előidőzésük közben a közönséges vasoxalat-oldatba egy csepp töményesített higanychloridot adunk.

*

Ha az állandó chlomezüstös papirosra készült nyomatoknak, aranyozás után, kellemetlen hideg fekete színük volna, mossuk ki jól s a következő oldatba tegyük:

Clorarany	1 g.
Víz	3 $\frac{1}{2}$ l.
Borax	$\frac{1}{2}$ g.

A képek ebben kellemes sötét biborszint nyernek.

*

Állandó chlomezüst papiros.

10 g. légenysavas natront 160 cem. vízben feloldván, annyi czitromsavoldatot csepegtetünk bele, míg a kémlelő (lakmus)-papiros gyöngén megvö-

rösödik. Ha az oldaton 1 perczig úszni hagyjuk az újon ezüstözött és megszáradt papirost hátuljával: akkor ez nemcsak sokáig megáll fehéren, hanem a képek elég gyorsan nyomulnak rá és ezeknek tetszés szerinti szint adhatunk.

Úgy tetszik, hogy valamint ez, úgy az alábbi eljárás is a legelőször Abney-től ajánlottnak módosítása. A rendes úton már megezüstösödött papirost tiszta vizen keresztül huzva itató papiros között a vizet róla felitatván, hátuljával egy perczig az alábbi 1 rész légecssavas kali 24 rész vizes oldatán úsztatjuk s fölaggatva megszáritjuk. Kétségkívül mind a két eljárás előnyös, különösen akkor, ha a minden napi használatra való papirost előbb ammoniakkal gőzölögtetjük, de ne feledjük Stolze dr.-nak a fentebbi eljárásokra vonatkozó ama nagyon helyes megjegyzését, hogy a „légecssavas kali a levegőn hosszasan állva, légenysavas kalivá elegendül s ekkor a kívánt hatás megszűnik.“ Tehát, hogy ezt megakadályozhassuk: a papirosokat jól záró bádog szekrényben tartjuk.

*

Retouche-áló füsték fehérynés papiros-képekhez, Belitski L.-től.

Legjobb darabos arabiai mézga 10 rész, legtisztább glycerin 1 rész, alkohol 5 rész, lepárolt víz 34 r. E sok ideig megálló oldat 1 részével $\frac{1}{20}$ r. poralakú marhaepét törünk össze; ezután hozzá adjuk a közönséges füstéket s vele ismét összetörvén, alulról szárítjuk meg az üveg- vagy porcellán lapot, melyen a füstéket összetörtük. Használata pedig a már ismert módon megnedvesített ecsettel történik.

*

A papirosok összehajtásáról.

Az a körülmény, hogy a positiv-képekhez való papirosok többféle áztatással, szövetük megdagadván, meg szoktak nyúlni: különösen arczképeknél amaz ismeretes (és lapunk 1883-ik évi folyamának 4-ik számában már tárgyalt) tényben szokott nyilvánulni, hogy a szabályos arczok kiszélesedvén, eltorzúlnak. Ennek kikerülése végett visitkártyához a már előkészített papirosívet hosszában hajtjuk össze negyedréttéleg, úgy hogy minden egyes lap papiros, az alak szerint, 8—9 képet adjon. Cabinet-nagyságú képekhez pedig az iv hosszából előbb két visitképet adó széles szalagot vágunk le, melyből összesen 8 darab telik ki; a megmaradt papirosnak 12 db. cabinet-képet kell adni. A positiv-képek készítésénél e lényeges körülményről Stürenburg dr. nyomán bővebben fogunk majd értekezni.

*

A positiv-képek elhalványulása, Mr. Lollantól.

Ha olyan halványult képet, mely gazzal világított helyen keretben falon függött, földarabolva vízzel megnedvesítünk: erős savanyúságra mutat s chlorbariummal kezelve, fehér csapadékot támaszt, mely a kénsav jelenlétét

jelzi. Tehát a gáz égésével csekély mértékű kénes savak lépven elő, ezek okozzák a képek elhalványulását. Erre Stolze dr. igen helyesen azt a megjegyzést teszi, hogy olyan helyeken is halványulnak el képek, hol gázvilágítás nincs alkalmazásban; tehát e jelenség leglényegesebb oka a nedvesség, ettől lassankint penész s a tojásfehérnye felbomlásával hydrothion, záplég fejlődik ki s a kép enyészetnek indul. E záplég másképen is fejlődhetik a hajlékban, a mit onnan is lehet tapasztalni, hogy a fényesre csiszolt ezüsteszközök bizonyos idő múlva barna színt váltanak, vagyis rajtuk kénezüst támad.

*

Az igen erős pozitív-képek gyöngítése.

Mr. John Carbutt úgy találta, hogy a Mr. E. H. Farmer-féle negatív-gyengítőt itt is feltűnő jó sikerrel lehet használni. Az oldatot, habár már ismertettük is itt, az eljárás könnyebbségeért még egyszer adjuk. Két külön álló oldatot készítünk: 30 g. vörös vérlugsót 500 ccm. vízben, 30 g. alkénecssavas szikenyt 500 ccm. vízben oldunk fel. Miután az első oldatból a másodikba 2 csöppöt adtunk, beleteszünk az igen erős pozitív-képet, hol ennek erőssége is a szerint gyengül meg hosszabb vagy rövidebb idő alatt, a hány csöpp vérlugsó-oldatot adtunk a natronba. Egyszerre sok vérlugsót adni a natronba nem tanácsos, mert ekkor a kép gyengyülése igen rohamosan történik s eredeti színében is változást szenved. Mi csepegtető üvegesébe töményesült vörös vérlugsót készítettünk s ebből az 500 ccm. natronoldathoz egy csöpp teljesen elegendő vala arra, hogy egyszerre több tulságosan kemény, tehát már eldobott pozitív-képet meggyöngítsen s teljesen hasznavehetővé tegyen. Ezt az oldatot a pozitív-képek egyes részeinek felélénkítésére éppen úgy alkalmazhatjuk, mint a hogy a negatív gyöngítésénél előadtuk; de nagyon kevés vérlugsót kell adni a natronba, hogy a meggyöngített részek ne lehessenek sugárosak.

*

A fény iránt érzékeny új anyag.

West doctor szerint ha papirost, selymet vagy hasonló másféle testet „diazosalicylsav“-ban fűrésztünk s azután megszáritunk, negatív alatt világos-ságon szép carminpiros kép másolódik rá.

*

A pozitív-képek rögzítéséről.

A „British Journál of Photogr.“ mult (1884-ik) évi juliusi száma Stolze dr. szerint ezeket mondja.

Az alkénecssavas natron, vagy helyesebben thiokénsavas natron chlor-ezüstből a maga súlyához mérve körülbelül felannyit oldhat föl, mikor is a chlornatrium fejlődésével a chlomezüst thionkénsavas ezüstté változik át és ezzel a rögzítő natronban oldható kettős só támad. E szerint leelőször közön-

séges ezüstsó fejlődik, mely azonban nagyon könnyen felbomlik, ha kettős sóvá nem alakul át. Ha tehát a rögzítésnél kevés rögzítő natron van jelen, akkor ez a jelenség nagyon könnyen a kép rétegeiben léphet elő. Ehhez még hozzá járul az is, hogy ha a rögzítő natronban feloldott kettős só fölös chlorezüsttel jön érintkezésbe, ezzel oldhatatlan kettős sótot alkot, melyet a rögzítésnél ugyan-csak a rögzítő natronnak aránylag nem elegendő mennyisége okoz. Ezekből tehát önkényt következik, hogy rögzítésnél a rögzítő natronsónak fölös mennyiségben kell jelen lenni, mivel akármennyi oldatban vannak is a rögzítendő képek, ezek rétege aránylag mégis kevés oldattal jöhet érintkezésbe. Ha a rétegbe hat az oldat és ez igen kevés sótot tartalmaz: akkor a réteg chlorezüsttel töményesülvén, oldhatatlan kettős só támad benne. Ez támadása pillanatában már felbomlik s a kénsavat elbocsátván, kénezüst válik ki, melyre az első a kénsav, új bomlást gyakorol. Itt még más hiba is van jelen: Nevezetesen: ha olyan rögzítő natron hígítatnék föl vízzel, mely sok ezüstöt tartalmaz, az ezüst igen könnyen felbomlik. És ez eset akkor állhat elő rögzítés után, mikor a képek kimosatnak, ha a rétegből eltávozó oldat a felhígítás után elég gyorsan és elegendőleg ki nem mosatnék, hogy a képeken romboló csapadék ne támadhasson.

(Folyt. köv.)

Veress Ferencz.

A kiállítások.

Mélyik ifjú szív nem dobog hangosabban, melyik ifjú kebel nem telik el reményekkel? egy-egy farsang közeledtekor. Remélj, arany ifjúság, hisz tiéd a jelen, tiéd a jövő, neked világít ezen éltető sugár a leghosszabban; és ezért hála neked Zeus apa, ki te a végzetteljes Pandora szelenczéjébe a reménysugárt is elhelyezéd, és hála neked is Hermes, ki te azt a fényugárt fel is fedezéd.

Mily izgatottsággal fog a kis leány a báltoilette-hez, előkeresi a legutolsó megtakarított fillérét, végig nézegeti a mindenféle divatlapokat: melyik volánt, melyik tournure is illenék az ő ruhájához a legjobban. Hová tűzőgessen a virágokat, hogy az úgy az izlésnek, mint az ezzel nem mindig párhuzamosan járó divathóbortnak is megfeleljen. A mi a színeket illeti, ő ebben régen tisztában van; mert tudva levő, hogy barnát a piros szín ruhazza a legelőnyösebben. Aztán a kis öcsese, ki már ötödik gimnasia, elbeszélte neki a színek complementjeikről (complementär) szóló törvényt; de a mi az egész toiletetet koronázni fogja; az, hogy a legutolsó öltésig saját ujjacskaí állítják össze. Hogy ne ő legyen a bál királynéja, abban ugyan senki se merészeljen kételkedni; és hogy másnak olyan toiletteje nem lesz, arról is gondoskodott, mert féltékenységgel őrzí őt a legutolsó perczig. Zsuzsi bár elmondta a kútnál a legmeghittebb pajtásnőinek — és valamennyi mindaz — a legkisebb részletekig, hogy néz ki a kisasszony „tojolettje“, no de ez mégis csak titok, mert se Panna, se Klára el nem mondaná azt otthon, csak amugy, mikor azt a mosó-

nón kívül, senki sem hallja, az ő kedves kisasszonyának, a ki meg is ígérte, hogy nem is fogja elárulni.

Igy marad ez a legmélyebb titok egész a válságos perczig. A papa oly előzékeny, hogy még kocsival is meglepte, nehogy az a drága ruha valahogy kárt szenvedjen. Azután jól mulassatok: hangzik a papa malasztos áldása. Tán eszébe jut a jó öregnek, hogy ő is fiatal volt valamikor!

Óvatossággal veszi le a mama a felső öltönyt, még egyszer végig nézegeti, nem gyürődött-e valami össze, és midőn most már ki van mondva: non plus ultra, megjelennek a mindent jelentő terem ajtajában. Szegénykének főlség volt otthon az arcát „rizsporozni“, mert biz ez elég sápadt lett, midőn a sok válogatottabbnál válogatottabb toilletteket megpillantá. Észre sem veszik szegénykét, ott ül a boszankodó mama mellett, mint fa árnyában oda tévedt virágocska, és ha a szomszéd fia ösmeretség fejében egy kis keringőre fel nem kéri, reggelig is ott ülhetne. Azután nincs mit tenni, mint rosszullétet simulálni és ez ürügy alatt tisztességesen és általános részvét alatt, a küzdött oda hagyni.

A kisasszony sír, a mama boszankodik és a papa tán még káromkodik is; mert eltekintve attól, hogy pénz és multság kárba ment, éjjel előtt zavarták meg édes álmát. A sok imilyen-amolyan lánczhorotta ifja! csak az N. N. firmától drága pénzért megrendelt czafrangokat veszik tekintetbe, legyen a viselője bár egy elaszott kóró. Bezzeg nem úgy volt az az én ifjú koromban! megtudtuk választani a rózsát a kikericstől. Szegény szép gyermekem, hogy tudom sajnálni! mennyit fáradozott és ezt tekintetbe sem veszik; holott N. úrnak a leánya addig is mulatsággal tölté az idejét, és csak utolsó nap érkezett meg a túlságosan megfizetett öltöny, de a cs. és k. udvari szabótól. . .

Soh' se káromkodjék urambátyám, ne fogódkodjék a világ kerekének küllőibe, mert ezt megállítani nem fogja, és ha azt nem akarja, hogy elsodorja, üljön rá és hajtson a többivel. Gondolja meg, hogy éppen ez a bökkenő, csak rajta legyen a híres firma, többet ér ez minden tudomány és szorgalomnál.

Azt hiszem, hogy t. olvasóim e hasonlatból ki is találták már a mondani valómat, mely ugyan csak pár szóból áll. Közelg a kiállítás, iparkodnak is a fényképészek műveiket beküldeni, reménytel kilátással, meg olyan collegával is találkoztam, a ki önbizalmában azt mondá: „Nem is tágitok az aranyérem mellől.“ Segitse az isten, mondám udvariasságból hangos szóval, de gondolva: „még a megdicsérés is sok lesz.“ Saját kezem munkája itt minden, mondá a collega, az üvegtisztítástól kezdve a berámázásig, és ezt csak tekintetbe fogják venni, ha mindjárt ez vagy amaz nem is olyan brillians, de egy emberben minden kitünőség összpontosítva nem lehet! Hja kedves barátom! itt téved ön főleg. A jury ezt tekintetbe nem veszi, ő semmit sem törődik az ön tán többoldali tehetségeivel. Ha az összehangzatban csak egy hang is hamis, nem tökéletes a harmonia, és a mű el nem ösmertetik. Ellenben, ha az egyik vagy másik híres firmától van kiállítva egy kép, a melyen a kiállító majd semmit sem dolgozott, hanem különféle jól megfizetett „specialitások“ állították elő,

arra rá mondja a jury: aranyérmel érdemel! Az „érem“ tehát az övé, legyen azután az „érdem“ bár kié. Azután van most egy kiállítási hóbort uralkodóban: nem mulasztanak el egy mezővárosi gazdasági kiállítást is fényképekkel megküldeni, a mi valóban nevetséges! de a kiállító ezzel nem törődik, hogy mily ferdén veszi ki magát az elnyert érmen a telt kalászkodókkal körülvett Ceres, mellette a nagy fogas kerék; de a collega azzal semmit sem törődik, csak mennél több port hinthessen az értelmetlen publikum szemébe, pedig egy tuczat jó kép löbb reklamot csinál neki, mint megannyi karika a kép hátán. Tehát megszűnjünk kiállítani!? úgy mond kissé megdöbbenve a collega. Azt ugyan egyszer sem mondom, sőt állítson ki bár ki is, de nem gazdasági kiállításon, azért hogy csak cartonja hátára szaporítsa a karikákat, hanem csakis oda, a hol annak helye van, és a hol az érmen egy Phöbus száguld a nap kocsiján, fényugarakat árasztva és világítva; ez a fényképész symboluma, nem a fogas kerék!

Volna ugyan még egy gondolatom, de attól tartok, hogy eddig is már a soknál is többet mondtam és a kiállító collegák számára nem tarthatok fenn annyi még kékre nem vert helyet a hátamon, azonban isten neki, egy puffal több vagy kevesebb, semmit sem tesz; és csak mondjuk ki bátran. A ki egy fényképészeti kiállításon szerepelni akar, legyen rendelkezésére a kiállítási helyiségen egy üvegterem, a hová mindenki präparatuumait elvihesse, és vegyen le egy a jurytól neki ajánlott egyént és ott készítse el a képet, mutassa be mit tud ő maga és akkor sokkal biztosabb lesz a megjutalmazás. Azonkívül mindenki tudja, hogy mennyire tényező — pedig a jurynek ettől mentnek kellene lennie — még az értelmes ember szemére is, mert a szép ballerina phantastikus öltönyében tetszetősebb képet ad, mint a 80 éves ránczos arcú, ősz szakállú agg. Kinek ne lett volna alkalma ugyan azt a nőt házi és báli, vagy tán éppen festői jelmezben fényképezni? Első pillanatra mi is itt a különbség.

Ezen kis karczolatom, bár az eddigi dolgokon változtatni nem fog és nem is fogódkodom a rotáló kerék külöibe, mindamellett kívánom a kiállító uraknak: teljesüljön szívök óhajta, valósuljon meg reményük, nyerjen bár mindnyája első rendü aranyérmel.

Rottmann Farkas.

Az igenleges (positiv) kép jelentősége és készítése fényképészetünkben.

(Stürenburg dr. után.)

(Folytatás.)

Föltéve, hogy jó collodiummal dolgozunk, tetszés szerinti erős vagy gyöngye lapokkal rendelkezünk. Ha pl. az eredeti negatív erős és e szerint mi is erős, de mégis szép pozitívot akarunk készíteni, úgy praeparáljuk a lapot

igen rövid ideig erősen megsavanyított ezüsfürdőben; az erőtlenségre hajlandó bromezüstnek úgy van elég ideje képet alkotni; olyan lapot tartunk tehát, melyben szinte csak jodezüst van. Valamivel meghosszabbított világitási idő után olyan pozitívot kapunk, melyben a fény egészen világosan, az árnyék és féltonus pedig erősen vannak visszaadva. Egy erős és kemény eredeti negatívnál pedig hosszabb ideig hagyjuk a lapokat az ezüsfürdőben, mi által puhább képeket kapunk. Ha meggondoljuk, hogy több vagy kevesebb savanyúságot tartalmazó fejlesztő az erőnek tetszés szerinti fokát adhatja meg, úgy látjuk, hogy ezen kezelés a legfinomabb vonásokig minden modificációra alkalmas.

Rá kell térnünk még egy második pontra is, mely kevésbé fontos. Ez a pozitív finomsága, tekintve az ebben levő ezüst leverődését.

Ismeretes, hogy az emulsiós lapok szerfölött finom képeket adnak, ámde ugyanily képekhez juthatunk a nedves processusnál jó methodus és sikeres fejlesztő használatával.

Az amerikai Mr. Kneeland a „Phot. Times“-ben (1883. szept.) egy methodust ajánl a transparent-pozitívok előállításához nedves úton, melynek — bizonyítása szerint, kitünő eredményt kell adni.

Beöntünk egy lapot collodiummal; negatív ezüsfürdőbe mártjuk s mikor már benne volt a szükséges ideig, kivesszük és beöntjük a következő oldattal:

Pyrogallussav	0.06 g.
Czitromsav	0.06 „
Eczetsav	30.00 „
Víz	210 ccm.

Ezzel az oldattal öntjük le a lapot s a szerint folytatjuk ezt, a mint fejlődik, és pedig oly sokáig, míg a réteg a lap függő salétromsavas ezüstoxidjával teljesen össze nem elegyedett. Most megszáradni hagyjuk és exponálás végett a casettába helyezük. Az expositio csak kevéssel legyen hosszabb, mint midőn vassal fejlesztünk. A casettából való kivétel után már vagy látható a kép, vagy pedig igen rövid idő alatt megjelenik és teljes erővel fejlődik.

Vajjon ez a methodus valóban oly szép eredményt ad-e, mint a szerző állítja, (ki összehasonlítja az üvegre készült albuminképekkel) mi nem tudhatjuk. A mi véleményünk szerint az ilyen munka a casettát oly állapotba helyezi, hogy biztos működés alig lesz lehetséges, mivel az összegyűlő pyrogallussav természetesen minden következő lapot elront. Jobb, mindenesetre biztosabb az a methodus, melyben a pyrogallussav az expositión kívül mint fejlesztő, a vas helyett, használtatik. Ezen fejlesztő használatánál csakugyan jóval hosszabban kell világitani, de oly rendkívül finom és brilliant képeket nyerünk, hogy ez a kellemetlenség nem is jöhet számításba. Igen hasznos a pyrogallussav-fejlesztőnél, hogy használatánál nem kell erősíteni s ez oly körülmény, mely igen is hozzá járul a képek finomságához.

Egyébként éppen olyan erőt és finomságot fejthetünk ki a vasfejlesztővel is, ha 1. eléggé erősen meghigítjuk és 2. elegendő eczetsavval vegyítjük. A származó ezüstlerakódás miatt a kép, mivel ily módon a fejlődés lassabban

megy, sokkal finomabb, mint a concentrált fejlesztőnél és hasonlóképen az erő fokozódik a növekedő ezüstsótartalommal is. A legjobb arányt különben próbák által kell kitudni, mivel sok függ a collodium minőségétől. Ha ez már magában véve elég erősen dolgozik, úgy természetesen kevesebb savat használunk, mint ha könnyebben hat. Mindenesetre meghigíthatjuk a fejlesztőt kettős quantumban és éppen úgy az eczetsav mennyiségét is. Ha a kép ennek ellenére sem lenne elég erős s még akkor kikerüljük a megerősítést pyrogallussal és ezüsttel, mivel ez a képet igen durvává teszi. Ily célból az erősítés csak a fixirozáshoz alkalmazkodik, és pedig a legjobb aranychloriddal. Ez ugyan gyöngén hat, de elég és nem vesz el semmit a kép finomságából. Azonkívül ez még azt az előnyt is nyújtja, hogy az aranychlorid elég hosszú hatásánál a kép tonusa a czeruza tonusával egyenlőnek látszik, és ennek következtében a retouche könnyebben megítélhető, mint ha a képek tonusa inkább barna volna. Ha ezt az erősítést használtuk, a képet a fixirozás után jól ki-mostuk és chlorarany- vagy chlorarany-natrium-oldattal beöntjük vagy éppen belemártjuk: akkor a lapok a kívánt erőt és szint nyerik meg. Egyébként könnyen előfordulhat az némileg erősen dolgozó collodiumnál, jó fénynél stb., hogy nem használunk semmi erősítést; jobb ez mindig, mint már mondva volt, mert a kép sokkal finomabb marad, nem tekintve az arannyal való erősítést. Tekintetbe kell venni, hogy a nagyított reproductionál ezen fényforrás (pauspapír vagy matt üveg) használtatik, mint a positiv levételénél, és hogy ily módon a kép mindig valamivel tömöttebb lesz.

A positivoknál, főleg az áteső fénynél levett kép tisztaságának gyarapítása végett, szükséges minden idegen fényt az objectivtól távol tartani és mindenekfölött a képek közvetellen részét teljesen elsőtétíteni; éppen így az égről az objectióra eső fényt teljesen elzárni. Ezen célból használunk az objectiv és negatív közt sötét ernyőt, vagyis a negatívot, melynek szélei sötét papírral vannak beragasztva, szekrényyszerűbe tesszük, melynek hátsó fala a negatív lesz, első része pedig, hol a világosság behatol, nyitott marad. A nagyított negatív levétele a positiv szerint ily módon természetesen történt, és oly nagy negatívot kapunk, mely árnyékára és erősségére nézve, a mennyire ez nagyított negatívnál lehetséges, semmi kívánni valót nem hagy hátra. A finomság a negatív-retouche-sal csak gyarapodni fog s ez akár a képes részen, akár matt fénymáz segedelmével a nagy negatív hátulsó részén végezhető.

A legfinomabb, mit a positiv előállításához használhatunk, egyedül az albuminpapír-processus üvegre, mely röviden a „British Journal“-ban ismertetve és melegen ajánlva. Ezen processus segedelmével szintén lehet nagy negatívot előállítani, melyben az eredeti negatív árnyéklatainak legfinomabb része is utánozhatatlan szépséggel van visszaadva, úgy hogy ezen processus minden mást felülmul. Ámde az ezen processusnál mutatkozó nehézségek oly jelentősek, és a megvilágítás ideje oly rendkívül hosszú, hogy ennek tulajdonképeni gyakorlati értékesítése a munka nagyobb tömegénél igen is csekély. Ezen szép methodusnak egyik kiegészítő része a Taupenot-i, mely már a hatvanas

években, mint collodium-albumin-processus volt ismeretes. Ez oly módon nyer kivittelt, hogy a szokásos módon nedves lapot mosunk ki, ekkor jodirozott albuminnal leöntjük és megszáradni hagyjuk. (Erre vonatkozólag különben utalok Monckhoven és Kleffel fényképészeti kézikönyvére).

A képek finomságát és szépségét illetőleg, mint a nagyító fényképészetenben, a negativ-productio methodusa érdemel még említést.

(Folyt. köv.)

Szabadon ford.: D—ó Dádé.

V E G Y E S E K.

Gelatine-rétegnek folyssavval való lehozása. A negativ-képnél valamivel nagyobb és kellő mennyiségű vizet tartalmazó tálczába, ha a kép kabinet-nagyságú, 5—8 csepp folyssavat adunk s jól összevegyítvén, a negatívot beleteszszük; néhány perc múlva a szélénél ránczosodni kezd s csakhamar azután az üveglapról egészen leválik. Ha ez lassan történnék, még egy-két cseppet kell a folyssavból hozzá adnunk s a tálczát megfelelő sebessen mozgatnunk. Ha a réteg egészen fölvalt, egyik szögletjénél fogva az üveglaphoz szorítva kiemeljük s a savanyú víz helyett tiszta vízbe teszszük, melyet rajta néhányszor megújítunk. A réteg ezzel az eljárással feldagadván, elszélesedik s előbbi alakjára úgy térítjük vissza, hogy az utolsó mosó vizet fele részben alkohollal vegyítjük. Óvakodjunk sok alkoholt használni, mert minél többet veszünk ebből, a réteg annál inkább összegöngyölödhetik. Most a bőrözetnél nagyobbacska üveglapot légenysavas vízzel leöblögetünk s megtörölvén zsirlappal behintjük; száraz, tiszta ronggyal jól eldörgölvén, a lap szélét $1\frac{1}{2}$ cm.-nyire vizes ronggyal, jól oda nyomva, huzzuk körül. Ezután a lapot kevés glycerint vagy riczinusolajat tartalmazó collodiummal buzzuk be s miután ez meghegedt vagy megszáradt, a réteg alá csusztatjuk s úgy emeljük a vízből ki, hogy léghólyagok a bőrözet s az üveglap között ne támadhassanak. Ha azután megszáradt collodiummal huzzuk be s ha már rajta ez is jól kiszáradott, körülvágjuk, ekkor a negativ a lapról könnyen leválik s mind a két felénél fogva copirozható.

A fényképészeti nagyítások készítésén, a festők részére, változás történt közelebről. Ha a régi eljárás szerint készült nagyítás a negatívról érzékenyített vászonra: a kép körrajza sokkal sötétebben jött ki, hogy sem a színekkel teljesen eltakarni lehetett volna. A festők vázlataikat rendesen szénnel szokták könnyedén a vászonra rajzolni. A helyett tehát, hogy a képeket érzékenyített vászonra másolnák, most sciopiconnal nem praeparált vászonra vetetik, úgy hogy a festő annak körrajzát szénnel könnyűséggel utánózhathja. Ezt a „La Nature“ mint újdonságot hozza, holott mi már évtizedekkel ezelőtt is így rajzoltuk a nagyított képet vászonra írónnal vagy szénnel. Sőt még ennél is tovább haladtunk. Ugyanis az már nagyon ismert dolog, hogy habár egy-egy

életnagyságú kép fénykép segedelme után készül is olajfőstéssel vászonra: az illető mégis sokszor talál benne hibákat; hogy ez kikerülhető legyen az illető negatív-képről diapositívot készítvén, gyöngén kiszíneztük s nagyítva fehér szövetre vettetvén, megmutattuk a megrendelőnek; ha ez hibát talál benne, külön fizetvén ezt, új levételt készítettünk. Ezzel az eljárással sem a megrendelő, sem pedig a készítő nem szenvedhet rövidséget.

A festők és a fényképészet. A híres francia festő Meissonier jól és szépen sikerült munkáihoz rendszeren a fényképészetet használja. Ha pl. valami csoportképet akar készíteni, élő alakokból állítja össze, a csoportot egészen s az alakokat is külön lefényképezi. Alig van hozzá hasonló művész, a ki művet a természethez oly híven s minden legkisebb részletében úgy kidolgozná, mint ő. A műveihez kiválasztott élő mintákat igen gazdagon fizeti. Egy olyanak, kinek hóval behintett helyen kell előtte lefeküdni, minden órára 24 forintot fizet. Ennyit csak az olyan művész áldozhat, kinek olyan drágán fizetik meg szép műveit, mint Meissoniernek. — Ha tehát egy ilyen nagy művész nem szégyenli segítségül venni remek műveihez a fényképészetet, miért szégyenli azt más festő? mi rejtőzhetik némelyek ama nyilatkozatában, hogy e vagy ama művökhöz „nem használtak fényképeket?” Talán ama büszke öntudat, hogy a természetet fénykép nélkül is híven tudják utánozni? És vajjon a természetet minden legkisebb részletében utánozhatják-e? Az arczon minden vonásuk ugyanaz-e? a különböző redők alakjai, melyeken a visszaverődő világosság csak alig s alig utánozható finom árnyéklatait szemléljük, úgy adhatók-e vissza, mint azok a természetben jelentkeznek, de melyeket csak a leggyakorlottabb művész szeme láthat meg? Távolság áll tőlünk, hogy abban kételkedjünk, hogy ne volnának ilyen jeles tehetségű művészeink; annyi azonban bizonyos, hogy az ilyen jelesek, mint Meissonier is, a fényképészet segédelmével remek műveket állíthatnak elő, a nélkül hogy híres nevükben legcsekélyebb esorbát is szenvedhetnének. A mint más nemű iparágban a fölfedezett gépek sokat könnyítettek: olyan segítséggel lehet a festő művészetben a fényképészet, különösen az utóbbi időtől fogva, mióta még a robbanó tárgyak is tisztán lefényképezhetők. A festő művész magaslatában soha sem fog törpülni a fényképészet alkalmazásával, még akkor sem, mikor fényképészeti úton a természet színes képekben lesz bemutatható. A festő művésznek mindig megmarad az a végtelen tér, melyen isteni sugallat útján testesítheti fogékony lelke előtt magasan lebegő eszményi képeit, melyeket semmi nemű géppel lemásolni nem lehet soha. A festő művésznek két legnyomatékosabb feladata van: a jó rajzolás és színezés. Nagyon kevesen vannak olyanok, kiknél e két legfőbb kellek teljesen megvolna, mivel ha rá volnánk is születve, egy-egy életet kíván külön mind-egyik. Miért odáznánk el az elsőt, midőn a fényképészet baráti kezet nyújt arra, hogy rajtunk segíthessen? fogadjuk el a segédelmet. Ott marad a másik, melyben a hivatottak teljesen kifejthetik lelki erejüket, hogy remek munkájukban elbájolva gyönyörködhessék az utókor, mely bizonyára nem fogja azt kutatni, vajjon nem fénykép után készült-e? . . .

Kittet, még pedig csaknem teljesen színtelent, melyre nem ritkán van szükségünk, úgy állíthatunk elő, ha 70 rész apróra szeldelt nem vulkanizált kautschukot 100 r. chloroformban oldunk fel és 15 r. morzsolt mastixot adunk hozzá; ez utóbbi csak néhány nap múlva oldódik fel. E ragasztót jól záró üvegdugós üvegben kell tartanunk.

Szabadalmazott fénymáz. A „Compagnie Generale de Chromolithie“ Párizsban celluloid-fénymáz készítésére vett szabadalmat, mely nem áll egyébből, mint a mi ismert collodiumunkból. Ez ugyanis légnomással gyorsan elpárologtatván, szivacszerű állománnyá lesz, a mikor is aetherben és alkoholban könnyen oldható. Hozzá még eczetsavat is adnak. Azt tartják róla, hogy ezzel a fénymázzal nemcsak meg nem melegített, hanem teljesen ki nem száradott tárgyakat is lehet mázolni.

Rejlanderről, az ismert és nevezetes fényképészről, a „News“ a következő adomát beszéli el: Midőn Rejlander ágyban fekvő nehéz beteg volt, egyik kereskedő az izenettel küldött számlát hozzá, hogy ha nem fizet tüstént bepereli. „Hozzatok apparatust“ — mondá s csakhamar levették őt, a mint ágyában görnyedve felült s haja össze-vissza volt kuszálva. Beesett arcán már a halál bélyege látszék. Néhány órával halála előtt a következő aláírással küldötte el a képet a kereskedőnek: „Ime vedd font husodat.“ E képet kevesen látták, de a megrázó benyomás mindig megmaradt emlékezetükben.

Fényképezett krokodilbőr. A fényképezetet legújabbán már arra az industrialis célra is felhasználják, hogy vele a krokodil bőrét utánozzák. Előbb valódi krokodilbőrrel negatív-képet készítenek; ez alatt a chromgelatine réteget megvilágítván, reliefet állítanak elő az ismert módon s erről azután fémöntvényt készítenek. E fémreliefet később áztatással előkészített juh-, borjú- s más hasonló olesó bőrrel sajtóba szorítván, megszáradni hagyják. Így készül a hamisított krokodilbőr. Ezt az eljárást nemcsak a bőrgyárosok, hanem asztalosok, lakatosok, kőedénygyárosok s mások is kitűnően felhasználhatják műveik könnyebb és csinosabb díszítésére. — Ime ez is elegendő ujjmutatás arra, hogy mennyire szükséges volna, hogy a fényképezetet is tanítsák az ipariskolákban.

A budapesti fényképész ifjak, mint olvasóink már budapesti levelezőnk közleményeiből is olvasták, egy önképző és segítő egyesület létrehozásán fáradoznak. E nemes cél lassankint a megvalósulás stadiumába lép s érdekében, mint a hozzánk beküldött csinos meghívóból látjuk, márczius 26-án alakuló gyűlést tartottak; ennek tárgya a tisztviselők és választmányi tagok megválasztása volt. A gyűlés lefolyásáról s az eredményről budapesti levelezőnk fog bővebb értesítést adni.

Az ezüstpöcséteknek kézzől vagy más tárgyról való eltávolítására citromsavat ajánlanak, még pedig jegeczes vagy töményesített állapotban.

Mrs. Langtry, midőn Észak-Amerikát elhagyta és San-Franciscoba utazott, egyik keleti partvárosban le hagyta magát fényképezni. A fényképész természetesen meglehetősen nagy összeg pénzt adott a híres művésznőnek, de azzal a kikötéssel, nehogy az ő kárára magát

másnál is lefényképeztesse. A művészno megigerte és szavát meg is tartotta. Amde rövid idővel oda érkezte után a kirakatokban róla mégis új levételek voltak elárúsításra láthatók. Ez pedig úgy történt, hogy egyik vállalkozó fényképész fogta magát s pillanat alatt levette, midőn a művészno kikocsizott és mikor a vendéglő verendáján megjelent. — Vajjon ez a jogvédelmi törvény szerint megbüntethető-e?

Legújabb reklam. Egy nagyobb fényképészeti üzlet Chicagóban közzé tette, hogy az olyanoknak, kik magukat 12 cabinet-képben vagy nagyobb alakban levéttetik, a műteremben való megjelenéshez (oda és vissza) elegans koesi áll rendelkezésükre — ingyen!..

Ez is reklam. Egy angol napilapban a következő hirdetésben ajánlja magát egy fényképész: Minthogy a vasúti szerencsétlenségek mindinkább szaporodnak, a közönségnek sürgősen ajánlható, hogy N. fényképésznel gyorsan vétessék le magukat az útna szándékozók, hogy szerencsétlen családjuknak emléket hagyhassanak.

Probatum est. Egy amerikai ültetvényes mérgeelőve azért nyugtalanzkodott, hogy neje, a ki távol nyugaton lakó szülei látogatására ment, nagyon sok ideig kimaradt. Cselhez folyamodott tehát s házat úgy fényképezette le, a mint ő a szomszédasszonyyal a verendán beszélgetett; a képet azután elküldvén nejének, akkora hatása lett, hogy neje már a legközelebbi vonattal haza útazott! . . .

Az alkéneccsavas szikeny — mint a Liesegang-féle „Phot. Archiv“-ban olvassuk — állítólag hathatós orvosszernek bizonyult volna a diphtheritis ellen, továbbá hogy igen erős antisepticum volna. Kár, hogy nincs e fölfedezés mellé használati utasítás adva.

A berlini új országház alapkövének letétele nagy ünnepiességgel történt meg s Anuhütz O. fényképész az egész gyülekezetet levette pillanatnyi idő ajatt imperiál (33×42) nagyságban. A másolatok már műkereskedésekben kaphatók is.

A brazíliai császár — a „Nevs“ szerint — elrendelte, hogy birodalmában ezentúl fényképészeti úton készült levélbélyegek jöjjenek használatba.

Fényképezés villanyfénynél. A sanfranciskói Baldwin-féle színházban, előadás közben, a nézőhely villanyfénynél vétetett le, hogy minden jelen volt néző belépti jegye alapján egy-egy képet kaphasson. A villanyfény három pontról sugárzott a szinpadról és pedig olyan nagy hatással, hogy a nők legyezőjükkal, a férfiak pedig kalapjokkal voltak kénytelenek elföldni szemüket a vakító fény hatása elől. Az el nem fődött arcok tisztán kivehetők a fényképen.

A SZERKESZTŐ IZENETEI.

B—y D. Szíves sorait megkaptuk s teljesen osztjuk véleményét. A figyelmeztetés nem volt bizalmatlanság, hanem anyagi ügyünk mihez-tartása végett kellett tennünk. Fogadja meleg kézzorításunkkal szíves köszönetünket!

T—r Gy. Szívesen tettük.

F—y L. A mult számra későn jött.

Cs. G. Kénytelenek voltunk megrövidíteni. Okát gondolhatja. Udvözlet! Továbbá fogadják az alakuló közgyűlésekre izlésesen és nagyon csinosan készített meghívásukért legmélyebb s őszinte köszönetünket. A jót és hasznost szomjazó lelkünk kegyeteknél lesz s azok keblét buzdítja, kik a maguk java mellett társaik és mindnyájunk előhaladásáért hatni, tenni készek. Az értesítést, mihez tartás végett, mindig a hónap 1-őéig kérjük.

R. F. Sz. Ime közölve van. Köszönjük jóra való megemlékezését lapunk érdekében. Levélünk ment.

G—s J—s. Nygd. A kért ügyekben megadtuk a felvilágosítást.

J—m B—a. A pénzeket megkaptuk.

Sz—ó J. Abony. Némi zavar miatt történt a késedelem. Az előfizetést megkap-
tuk. Üdv!

K—y L. Ószinte részvétellel olvastuk sorait; nem kell amyira elcsüggedni, hisz még
nincs minden elveszve. A kis hirdetést fölvettk.

Amateur. Az átadott szakszerű czikket jövő számunkban közölni fogjuk. Szíves
üdvözet.

K—es K. Zih. — A—i B. Epjs A kért füzeteket elküldöttük. Máskor kérjük va-
lamivel előbb az előfizetés díjának beküldését.

INGYEN-ROVAT.

Jó retoucheur alkalmazást kaphat Ferentzy Lukács fényk. úrnál Sz.-Udvar-
helytt. — **Eladás.** Tauffer Gyula fényképészeti üzlete Debreczenben olesó áron azonnal
kiadó; a felszerelés pedig eladó. Az érdeklődők forduljanak hozzá Debreczenbe (Kádas-utca).
— **Eladó** a „Fényk. Lapok”-nak 1882-, 1883- és 1884-ik évi folyama. Egy évi folyam ára
4 frt. A venni szándékozók forduljanak Sárffy Aladár dr. gymn. tanár úrhoz Podolinba
(Szepesmegyében). — **Kerestetik** egy jellemes, megbízható és értelmes fényképész segéd,
ki önállóan is tud dolgozni. Az ajánlatok Katinszky László fényképész úrhoz intézendők.
N.-Bányára. — **T. Szerdahelyi** M. fényk. úr Budapesten, II., Albrecht-út, egy, mind két
nemben gyakorlott retoucheurt keres.

HIRDETÉSEK.

Nagyban.
(En gros.)

JUHRE és NICOLAI

Kivitel.
(Export.)

BERLIN

S. W. Donhoffplatz, Kommandantenstr. 86.

Fényképészeti berendezéshez
minden megkívántató eszközök-
ből nagy

raktár.

Fényképészethez mindenféle
nagyságú fényes (Glacé) és ter-
mészetes (Natur) kiváló szép iz-
léssel könyomatolt karton-
gyár.

Kitünő jó minőségű bromez-
gelatine-emulsiós száraz lap-
gyár.

Képkéret-gyár,

melyből a fényképek befoglalá-
sára mindennemű eszközök
kaphatók.

Nagy raktár,

melyben mindentéle nagyságú s
a legfinomabb izlésnek is telje-
sen megfelelő képkéretetek (Rah-
men) lévén, a lehető legjutá-
nyosabban és gyorsan szol-
gálhatók.

☛ Árjegyzék ingyen és bérmentesen. ☛

3—6

Nyolcz
nemzetközű
kiállításon ki-
tüntetve.

BÉCSI ALBUMINPAPÍR

belföldi gyártmány.

Nyolcz
nemzetközű
kiállításon ki-
tüntetve.

A legkitünőbb minőségű „Rives“-féle nyers papiros magyar, finom tojásfehérrel egyenesen az előállítótól behuzva, mely kitünő fényes lévén, tündöklő másolatokat ad és felette gyorsan színeződik.

Dr. E. A. Just

fényképészeti papírgyárában Bécsben

(Fünfhaus, Märzstrasse 33.)

Alapítattott 1874-ben.

Tojásfehérnyes papiros reproductiókhoz II. és III. minőségben. Valamint Algein-, Arrow-root (keményítő) és sóspapiros (főstészethoz szemcsés papiros). Ugyiszintén kapható Pizzighelli és Hübl szerint nyomtatáshoz teljesen kész

Platinotypie-papiros.

3-12

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dr. HEID, Bécs. (III. Hauptstrasse 33.)

Dr. Heid készít Heid-féle bécsi moment-collodiumot, nyers collodiumot és lögyapotot. Továbbá készít nagyításokat mesterséges és napfény mellett papírra vagy directe festővászonra; készít olcsó áron hibátlan képeket 48 óra alatt.

Dr. Heid-féle bromezüst-gelatine-emulsiós száraz lapok a következő nagyságban folyton készletben vannak:

			frt kr.				frt kr.		
9/12	ctm.	10 drb.	ára . . .	1.29	21/16	ctm.	10 drb.	ára . . .	6.—
12/15	"	"	"	2.—	23/28	"	"	"	7.50
12/16	"	"	"	2.—	24/30	"	"	"	8.—
12/16 ^{1/2}	"	"	"	2.—	26/31 ^{1/2}	"	"	"	9.50
15/17	"	"	"	2.40	28/33 ^{1/2}	"	5 drb.	"	5.25
15/18	"	"	"	2.40	31 ^{1/2} /36 ^{1/2}	"	"	"	6.40
16/21	"	"	"	3.60	36/42	"	"	"	9.—
18/24	"	"	"	4.80	40/50	"	"	"	12.—

4—*

Dr. HEID, Bécs. (III. Hauptstrasse 33.)